

Ijselschaak 129

IJsselschaak 129

Eindredactie: Aad van den Berg
Vormgeving: Tini van den Berg
Medewerkers: Mick van den Berg en Frank van de Pavoordt

april 2021

Clubavond	: maandagavond, van 8 tot rond middernacht
Clublokaal	: gebouw De Zespunt, Molenlaan 1a, 2841 XE Moordrecht, tel. 06-84631240
Voorzitter	: Frank van de Pavoordt, G. van Dijkstraat 6, 2461 RV Ter Aar, tel. 0172-740058 of 06-21372817 e-mail: f.vdpavoordt@hotmail.com
Secretaris	: Aad van den Berg, Blommesteinsingel 62, 2804 EH Gouda, tel. 0182-533582 of 06-48696029 e-mail: aad@bigberg.tweakdsl.nl
Penningmeester	: Casper de Pijper, Fazantendreef 12, 2841 NG Moordrecht, tel. 0182-374473 of 06-50711300 e-mail: casperdepijper@icloud.com
IJsselschaak (clubblad)	: zie secretaris
Wedstrijdleader extern	: Rien Duine, Cornelis Garritsenstraat 151, 6711 XP Epe, tel. 0138-784595 of 06-38221132 e-mail: mcduine@gmail.com
Wedstrijdleader intern	: zie secretaris
Jeugdschaak	: zie voorzitter
Materiaalbeheer	: Teus Boere, Pijlkruid 6, 2841 SV Moordrecht, tel. 0182-373123 e-mail: teusboere@hotmail.com
Contributies	: senioren € 130,-- jeugd (t/m 20 jaar) € 55,-- donateurs € 25,--
Advertenties	: € 45 (A5-formaat)
Banknummer	: NL65INGB0003480859 t.n.v. Schaakvereniging De IJssel, Moordrecht
Website	: www.ijsselschaak.nl

in dit nummer o.a.:

**TataSteel 2021 in de media
schaken, anders dan normaal
met een vleugje nostalgie...
eindspelstudies
het eerste kampioenschap van
de ijssel 1, terug naar 1981
schaken in coronatijd
25 vragen aan..... Rien Duine
uit de media**

Bij de voorplaat:
'Sphinx', schaakprentbriefkaart,
ontwerp Vámos Zoltán.

van de redactie

Ondanks dat clubavonden nog steeds niet kunnen plaatsvinden en derhalve daardoor ook geen clubactiviteiten desondanks een nieuwe editie van IJsselschaak. Dankzij medewerking van enkele leden zelfs vier pagina's meer dan het voorgaande nummer.

Weinig actuele zaken De IJssel betreffende dus. Wel actueel nieuws van elders. Dat betreft in de eerste plaats het nieuws over het TaTaSteeltoernooi.

Daar viel her en der veel over te lezen. New In Chess besteedde er bijna de helft van hun meer dan honderd pagina's aan en ook in het laatste gedrukte nummer van Schaak Magazine waren er vier van de ruim dertig pagina's voor ingeruimd. In IJsselschaak een samenvatting in de vorm van een selectie uit het toernooinieuws in de media. Waar wel veel over te (her)berichten is, is de historie. Die komt aan bod met een bijdrage van het allereerste kampi-

oenschap van De IJssel. Voorts ook herinneringen aan het blad Schaakbulletin, de Nederlandstalige voorloper van New In Chess.

Een krantenbericht over 'wakschaken' inspireerde tot een bijdrage over allerlei afwijkende schaakvormen, uiteenlopend van correspondentieschaak, levend schaak, superschaak, trio-schaak tot schafeltennis.

In dit nummer ook een verhaal over schaken in coronatijd met de allereerste wap (whatsapp)-partij door twee IJsselleden. Het echte schaken komt eveneens aan de orde bij een selectie van eindspelstudies. Hoe vergaat het andere RSB verenigingen? Uit een bezoekje aan de websites blijkt dat circa de helft, al dan niet in beperkte vorm, actief is met online schaak.

Voorts is er een overzicht van topratings in de jaren 2000-2020, zowel wereldwijd, in Nederland als bij De IJssel

en de 25 vragen zijn ditmaal voor iemand die in 1984 de Zilveren Dame won.

Actueel schaaknieuws tenslotte in de rubriek *uit de media*. Dat betreft o.a. de partij van het jaar, een nieuwe Nederlandse grootmeester en wereldkampioene, Jan Timman over actuele schaakzaken, effecten van doping, haatzaaiende schaaktermen, achtergronden en toekomst van *The Queens Gambit*, een schakende voetballer en binnensportbonden en belangenorganisaties op de bres voor hun sporters. Veel leesplezier met dit nummer, zwart-wit op papier of in kleur op de website. De verschijning van het volgende nummer is gepland in juni. Bijdragen in de vorm van een leuk schaakverhaal en/of schaakpartij al dan niet uit het verleden zijn van harte welkom.

van de voorzitter

een 'oud papieren' monument stopt

In februari hebben we het laatste officieel orgaan van de Koninklijke Nederlandse Schaakbond op de mat gekregen. No.1 van Jaargang 128. Wie de maand januari iets van het schaken heeft gevolgd zal nog steeds even nagenieten van de overwinning van Jorden van Foreest in Wijk aan Zee. In dit laatste KNSB-nummer nog een verslag. Voor veel schakers zal Schaak Magazine uiteindelijk tussen het oud papier terecht komen en met een

beetje geluk in de keuken nog voor de aardappelschillen gebruikt worden. Tenslotte vallen veel tijdschriften in dezelfde categorie als oude kranten. Voor me ligt het maartnummer van Jaargang 1978, het moet het eerste nummer zijn dat ik heb gekregen, samen met het mededelingenblad van de RSB. Zelf ben ik zeer geïnteresseerd geraakt in dit soort 'oud papier', onlangs heb ik de laatste twee jaargangen van "Het Tijdschrift" (zo door verzamelaars in Nederland genoemd) op de kop getikt en daarmee

heb ik bijna twee en halve meter NSB/KNSB Jaargangen in de kast staan. Waar deze interesse voor oud papier vandaan komt, geen idee. Misschien komt het door dat ik mijn eerste geld verdiende met het inzamelen en verkopen van oud papier. Nu ongeveer vijftig jaar later weet ik nog goed dat bij de firma Nobel in Gouda dertig cent per kilo betaald werd. Ik wens iedereen een goede gezondheid toe en hopelijk tot snel. (Frank).

TataSteel 2021 in de media

Toernooidirecteur Jeroen van den Berg maakte de zwaarste aanloop mee sinds hij ruim twintig jaar geleden aan de leiding van het toernooi kwam te staan. "Veel landen hebben reisbeperkingen. En de spelers hebben natuurlijk ook geaarzeld: wil ik wel reizen, wil ik wel schaken? Ik ben een aaneenschakeling van dergelijke problemen tegengekomen. Maar ik denk dat we weer een mooi deelnemersveld kunnen presenteren met gretige spelers. De schakers hebben maandenlang alleen maar via de computer gespeeld. Met weer eens een fysiek toernooi verwacht ik dat we gretige spelers te zien krijgen." (NH Nieuws.nl, 12/1)

De reisbeperkingen door corona hebben geen invloed op de kwaliteit van het deelnemersveld in Wijk aan Zee. Wel kun je aan de nationaliteiten van de grootmeesters zien waar de problemen om te reizen het grootst waren. Zo ontbreekt de Indiër Viswanathan Anand, viervoudig winnaar en al jaren een vaste klant in de badplaats. Zijn landgenoot Pentala Harikrishna doet wel mee. Hij is Indiër maar woont in Praag. Het Iraanse wonderkind Alireza Firouzja woont in Parijs, relatief dicht bij Wijk aan Zee. Wesley So (VS, winnaar in 2017) ontbreekt. Het deelnemersveld heeft door de reisbeperkingen een 'Europees karakter'. De Noorse wereldkampioen Magnus Carlsen (zeventien keer deelnemer waarvan zeven keer winnaar) geldt weer als één van de belangrijkste kandidaten voor de eindzege. Concurrentie wordt vooral verwacht van Fabiano Caruana, de winnaar van vorig jaar en nummer twee van de wereld, en Alireza Firouzja. Van de twee Nederlanders is Anish Giri, tweede achter Carlsen in 2019, de meest in het oog lopende speler. Jorden van Foreest is de andere Nederlandse grootmeester. Vanwege de coronabeperkingen kent de 83ste editie van het toernooi geen 'uitstapjes'. In eerdere edities werd onder meer een ronde in Eindhoven, Leiden en Alkmaar gespeeld. (NH Nieuws.nl, 12/1)

Jeroen van den Berg, sinds 1999 directeur van het toernooi, bekend dat hij zaterdag een zucht van opluchting slaakte toen de gong voor de opening klonk. Hij moest de afgelopen maanden voortdurend schakelen. Konden er

toch amateurs meedoen? Was dertig man publiek misschien mogelijk? 'Er zijn heel wat draaiboeken de prullenbak in gegaan.' Niet eerder was samenstelling van het deelnemersveld zo spannend. Vorige week woensdag nog meldde zich Daniil Dubov af. De secondant van de Rus had hoge koorts en zelf voelde hij zich ook niet zo lekker. Diezelfde avond benaderde Van den Berg de Duitser Alexander Donchenko, de volgende dag stuurden de organisatoren een auto met chauffeur om hem op te halen in Giessen. De directeur hoopte ook op de komst van Hou Yifan, de sterkste speelster uit China, maar zij kon haar land niet uit. Hij is niettemin tevreden. 'Ik heb me vooral tot Europa moeten beperken, maar kijk wat hier zit: de nummers één, twee, vijf en elf van de wereld, aankomend talent en enkele dark horses die zich zullen laten gelden. Dit is het gemengde veld dat we altijd nastreven. Reken maar op veel verrassingen.' Het aangepaste decor in De Moriaan bevalt hem wel. 'Het heeft iets magisch, iets mystieks.' Hij merkte aan de spelers dat ze popelden om weer klassiek te kunnen schaken. Op topniveau zijn er het afgelopen jaar nauwelijks toernooien geweest. Veel confrontaties speelden zich online af, maar daar gaat het er snel aan toe, in de varianten rapid en blitz. Hier is traagheid troef – niet zelden strekken duels zich uit tot in de avond. Van den Berg: 'Ze snakten ernaar. Eindelijk weer echte stukken, ook.' Ook de liefhebbers hebben er zin in. De livestream piekte zondag op 40.000 bezoekers. Het vorige record stond op 12.500. (Rob Gollin, Volkskrant 18/1)

'Schaken in een bubbel: gewijde stilte Tata-toernooi geeft 'magische sfeer', aldus Fred Segaar (NH Nieuws.nl, 18/1). Vanwege corona strijden in De Moriaan alleen veertien grootmeesters om de zege. De honderden amateurs

die traditioneel op hetzelfde moment hun partijjes spelen, zitten thuis. Daardoor is het rustig in Wijk aan Zee, zowel in de speelzaal als in de straatjes van de badplaats. Daar zitten de cafés de tweede helft van januari normaal gesproken vol met amateurs die hun net gespeelde potjes analyseren. Jeroen van den Berg maakt deel uit van de schaakbubbel en wordt net als de grootmeesters in totaal vier keer getest op corona. Hij ondergaat het gelaten. Van den Berg is blij dat het toernooi begonnen is. "De aanloop was moeizaam met ook nog een speler die een paar dagen voor de start moest worden vervangen. Het moment dat zaterdagmiddag om 14.00 uur de klokken aangingen, kwam voor mij echt als een opluchting." Doordat de horeca dicht is, de anderhalvemetermaatregel geldt, er mondkapjes worden gedragen, kortom dat de dreiging van corona-besmetting altijd zichtbaar is, is de 83ste editie van het toernooi een heel bijzondere. Eentje die Van den Berg niet snel zal vergeten. "Heel apart allemaal. Aan de andere kant: we waren allemaal snel gewend aan de nieuwe omstandigheden. Bovendien, het ritme van de schakers wordt nauwelijks onderbroken door dit regime. Ze doen nu eenmaal niets anders dan wedstrijden in de Moriaan spelen en op hun hotelkamer de partij analyseren."

In sporthal De Moriaan in Wijk aan Zee worden deze dagen de uitersten van de vaak toch al gewijde stilte rondom het schaken verkend. De voetstappen van de grootmeesters zijn hoorbaar als ze langs de borden van de tegenstanders slenteren voor een korte inspectie van de stellingen. Een stoel kraakt licht als iemand neerzigt. Er klinkt een pregnante tik als een gesneuvelde pion tussen de andere buit op de tafel wordt bijgezet. Gemeten naar de statistiek zucht de 83ste editie van het Tata Steel Chess

Toernooi onder het juk van de beperkingen tegen corona. Er is slechts plek voor veertien schakers, de zogeheten Masters. Eenzelfde aantal challengers en de honderden amateurs die altijd van de partij zijn, kregen geen uitnodiging. Publiek, dat zich normaliter rijen dik verdringt voor het podium, is niet welkom. Vorig jaar waren er 30.000 kijkers. Er is ook winst: de grootmeesters hebben de ruimte. Nagenoeg de volle lengte van de hal is benut voor de plaatsing van zeven vakkundige uitgelichte tafels, met aan weerszijden royale gangpaden. De breedte van de tafels met de borden is vergroot, van tachtig centimeter naar één meter, om voldoende afstand te verzekeren. Magnus Carlsen is het voorzichtigst. Als de wereldkampioen uit Noorwegen de borden langsgaat, de handen in de zakken, heeft hij als enige stevast een mondkapje op. De regels verplichten het masker slechts als je de zaal verlaat, voor een sanitaire stop of het ophalen van een broodje, koffie of frisdrank. Een vast ingrediënt, al decennia lang, ontbreekt: de pan erwtensoep. (Rob Gollin, Volkskrant 18/1)

Omwille van de veiligheid zijn er gewoontes geofferd. Hoewel de spelers en hun secondanten herhaaldelijk worden getest op het virus, is handen schudden aan het begin van de partij taboe. Borden en stukken worden na gebruik ontsmet. Op twee na verblijven alle schakers in dezelfde accommodatie, hotel Het Hoge Duin. Maaltijden krijgen ze bezorgd op hun kamer. Niet alles viel om: strandwandelingen, noodzakelijk om de zinnen te verzetten, zijn toegestaan. Directeur Van den Berg: 'Het is heel overzichtelijk: hotel, buitenlucht, speelzaal.' Hij beseft de keerzijde. 'Het hele dorp zit potdicht. De gezelligheid is weg.' In café De Zon, om de hoek bij de sporthal, verbijten eigenaren Ard en Carla van Schie de aanhoudende winterse stilte. Januari is met dank aan het schaken altijd een topmaand. Dan verdringen zich elke dag honderd- tot honderdvijftig adepten voor het podium in de zaal achterin, waarop analisten Hans Böhm of Hans Ree de partijen verderop bespreken. Nu is het wachten op de enkelingen die maaltijden komen afhalen. Carla: 'Het doet best zeer. Ik mis de contacten met de vaste bezoekers. Ze behoren tot de familie. Nu weet ik niet hoe het met ze is.' Ard: 'Het is drie keer niks.' Hotel Sonnevand, gelegen aan de duinrand, is ook zo'n pleisterplaats. Hier halen gasten de schaakborden na

het eten tevoorschijn. Grootmeester Jan Timman zat er geregeld, achter een glas rode wijn. Eigenaar Ferry Mohr: 'Nergens anders dan in dit dorp is de wereldtop zo benaderbaar. De amateur zit hier pal naast de grootmeester.' Halverwege vorige maand volgde de ene annulering de andere op. 'Het is de hele tijd al droefenis. Dit was een extra klap.' De leegte in de straten doet hem pijn. 'Het is een apart slag, het schakerspubliek, een tikkeltje nors, in zichzelf gekeerd. Maar als iedereen weg is, mis je ze.' De Nederlandse grootmeester Jorden van Foreest, voor de derde keer tussen de Masters, is goed te spreken over de uitgekleden versie van het toernooi. 'Natuurlijk is het jammer dat je niet kunt napraten met familie en bekenden na afloop van de partijen, maar ik ben vooral blij dat we weer kunnen spelen.' Hij is snel gewend aan de nieuwe opstelling. 'Het is misschien zelfs beter voor de concentratie. Maar ik kon de vorige keren gemakkelijk het geluid van het publiek weghalen. Je hebt van omstandigheden eigenlijk alleen maar last als je slecht staat.' (Rob Gollin, Volkskrant 18/1)

Het Tata Steel-schaaktoernooi lijkt zich in anonimiteit te voltrekken. Maar niets is wat het lijkt deze dagen in Wijk aan Zee. Het mag er dan stil zijn doordat de honderden amateurschakers en ook publiek vanwege corona ontbreken; online is het toernooi een enorme hit. De kijkdichtheid van de livestream is in vergelijking met vorig jaar ongeveer met de helft toegenomen. Op het hoogtepunt van de partijen kijken op hetzelfde moment ongeveer veertigduizend mensen. Vooral in Noorwegen en Zweden wordt veel gekeken door de deelname van respectievelijk Magnus Carlsen en Nils Grandelius, die het beiden goed doen in de badplaats. Corona blijkt een belangrijke bijdrage te hebben geleverd aan de populariteit van het schaken. "Mensen blijven meer thuis en zijn meer spelletjes gaan spelen", zegt Lennart Ootes van Chess.com, die de liveshow op internet produceert. "Ik hoor om mij heen van vrienden dat ze schaken leuk zijn gaan vinden. Je hoeft er niet voor bij elkaar op bezoek, dus dat verklaart deels het succes online. Wat ook bijdraagt is de serie The Queen's Gambit op Netflix. Dit toernooi hier in Wijk aan Zee is het eerste sinds de serie en je merkt gewoon dat er veel meer belangstelling is." (Fred Sigaar, NHNieuws.nl, 23/1)

Jeugd slaat toe tijdens 8e speeldag van Tata Steel Chess; 18-jarige Andrej Esipenko wint van wereldkampioen Carlsen en koppositie nu in handen van de 17-jarige Iranier Alireza Firouzja die won van Pentala Harikrishna.

Wereldkampioen Magnus Carlsen heeft gisteren een zeldzame nederlaag geleden op het Tata Steel Chess Tournament in Wijk aan Zee. De Noorse grootmeester verloor met zwart van de 18-jarige Rus Andrej Esipenko. Na 38 zetten gaf de wereldkampioen op. Carlsen verloor tijdens de editie van 2017 voor het laatst een partij op het Tata Steel Chess Tournament. Toen was de Hongaar Richard Rapport hem de baas. Carlsen won het internationale schaaktoernooi in Wijk aan Zee zeven keer.

Na 8 speeldagen gaat nu de 17-jarige Alireza Firouzja met 5,5 punten aan de leiding. De jongste deelnemer van het veld boekte al zijn 4e overwinning tijdens dit toernooi en zijn tweede op rij. Eergisteren was het nog de Poolse grootmeester Jan-Krzysztof Duda die na een langdurige partij de winst aan Firouzja moest laten, gisteren bleek Firouzja ook te sterk voor Pendyala Harikrishna uit India. (Beverwijk, nieuws.nl, 25/1)

Op het moment van schrijven (26/1) staat Anish Giri bovenaan in Wijk aan Zee. In het slotweekend kan nog veel gebeuren, maar het lijkt erop dat hij op zijn minst zal meedoen om de ereplaatsen dankzij overwinningen op Tari, Grandelius en Vachier-Lagrave (aka MVL), waarbij vooral de laatste overwinning onze landgenoot genoeg zal hebben gedaan. De beide Scandinaviërs hebben een relatief lage rating en van hun winnen met wit is 'normaal'. MVL daarentegen is één van de tegenstanders in het kandidaatoernooi, staat daar na de eerste turnus bovenaan en was voor dit toernooi de nummer vijf van de wereld op rating. Een scalp dus! (Dimitri Reinderman, HDC media)

Anish Giri is in de winning mood. De Nederlandse grootmeester won ook zijn partij in de tiende ronde van het schaaktoernooi in Wijk aan Zee en behield de koppositie in Tata Steel Chess.

Giri, de nummer 11 van de wereldranglijst, speelde met wit een lange partij tegen de Pool Radosław Wojtaszek en wist hem zodanig onder druk te zetten, dat de nummer 37 van de wereld na 49 zetten zijn koning neerlegde. Het

was de vierde zege van de 26-jarige Giri in deze editie van Tata Steel Chess.

Jorden van Foreest, de tweede Nederlander in het toernooi, sleepte er met zwart tegen de Pool Jan-Krzysztof Duda een remise uit. Hij staat nu vijfde in de tussenstand. Van Foreest staat nog boven de Noorse wereldkampioen Magnus Carlsen, die remise speelde tegen de Amerikaanse titelverdediger Fabiano Caruana. (RTLNieuws.nl, 27/1)

Schaker Anish Giri heeft wereldkampioen Magnus Carlsen in de elfde ronde van het Tata Steel Chess Tournament op remise gehouden. De Nederlander pakte met zwart een half punt tegen de Noor en blijft aan de leiding in Wijk aan Zee. De 26-jarige Giri staat dankzij de remise tegen Carlsen op 7,5 punten. Hij heeft een half punt voorsprong op de Amerikaanse titelverdediger Fabiano Caruana, de Iraniër Alireza Firouzja en zijn landgenoot Jorden van Foreest, die Pentala Harikrishna uit India versloeg.

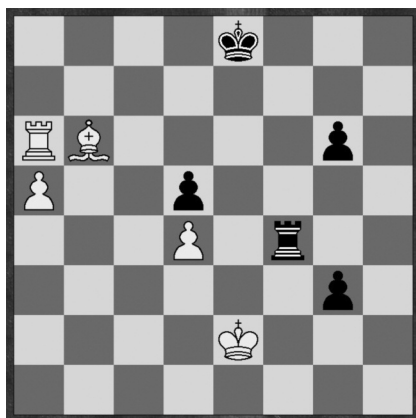
Carlsen, die het Tata Steel Chess Tournament al zeven keer won, heeft anderhalf punt minder dan Giri en kan een achtste titel inmiddels wel vergeten. (NU.nl, 29/1)

Het schaaktoernooi in Wijk aan Zee heeft na 36 jaar weer een Nederlandse winnaar. Jorden van Foreest (21) uit Utrecht is de verrassende opvolger van Jan Timman, die in 1985 het vooraanstaande Tata Steel Chess won, toen het nog Hoogovenstoernooi heette.

De 83e editie van het toptoernooi met de welluidende bijnaam 'Wimbledon van het schaken' kreeg een spannende ontknoping in de vorm van een tiebreak. Die ging tussen Van Foreest en zijn landgenoot Anish Giri. Beide Nederlandse grootmeesters waren na dertien partijen op 8,5 punten uitgekomen en moesten in partijen snelschaak om de titel schaken. (AD.nl, 31/1)

Na twee vluggertjes geen beslissing en toen volgde een Armageddonpartij waarin wit 5 minuten krijgt en zwart 4 maar bij remise wint zwart. Jorden koos via het lot voor de zwarte kleur: "Want dat advies krijg je van de statistieken. Ik heb er zelf geen ervaring mee, het was mijn eerste Armageddon in mijn leven, en hoe kom je door Giri heen als je moet winnen, vandaar". Na een wildwest partij waarin beiden ge-

wonnen en verloren stonden kwam precies op de 60e zet deze stelling op het bord.

"Hier had paniek allang de overhand genomen over logisch denken. We wisten absoluut niet bij welke zet we waren want vanaf zet 60 krijg je 3 seconden bonus per zet. Er vielen stukken om, we speelden niet op stelling alleen maar op tijd. Wat er allemaal gebeurde, het was geen schaken meer." Wit staat totaal gewonnen na 60.Ta8+ Kf7 61.Tc8 g2 62.Tc1 maar hij deed: **60.Ta7? g2 61.Ta8+ Kd7 62.Td8+ Ke7** en wit gaf op want de promotie is niet meer te voorkomen. Een Armageddon-rapidpartij in plaats van vluggertjes zou kwalitatief een betere finale opleveren. Hoe dan ook, Jorden sluit af: "Om deze prestatie te overtreffen gaat heel lang duren". (Hans Böhm, Telegraaf 20/2)

BOUWBEDRIJF FRANS VINK & ZONEN B.V.

Tel: 0182 373044
www.vinkbedrijven.nl

Een bizar einde van een toernooi dat vanwege het coronavirus in zijn soberste vorm werd afgewerkt. Amateurs en publiek, die het toernooi altijd zo levendig maken, ontbraken. Van Foreest miste de reuring, maar genoot ook van de stilte. „Het is alleen nu bepaald niet stil in mijn hoofd. Er gaan heel veel emoties door mij heen. Ik kan nauwelijks beschrijven hoe ik me voel. Het kwam aan op heel veel geluk. Anish verdiende het ook te winnen, maar zo kan het dus gaan.”

Als jochie van 10 speelde Jorden van Foreest al potjes schaak bij de amateurs in Wijk aan Zee. Hij verlekkerde zich aan de wereldtoppers die onder de rook van de hoogovens hun partijen op het hoogste niveau schaakten. Toen durfde de Groninger er alleen maar van te dromen ooit zelf tussen die grote meesters mee te doen, laat staan winnen. Zondag gebeurde dat toch en schreef Van Foreest heel verrassend op 21-jarige leeftijd Tata Steel Chess op zijn naam. „De kans dat ik hier zou winnen, schatte ik vooraf 1 op 1000. En nu is die kinderdroom gewoon uitgekomen.”

Hij begon als nummer 66 van de wereld aan het toernooi en zal na zijn zege in Wijk aan Zee de top 40 binnenvallen en zijn rating naar boven de

2700 brengen. „Nog steeds hoop ik dat het beste nog moet komen, maar ik ga deze overwinning uiteraard koesteren. Het is natuurlijk heel goed voor het zelfvertrouwen, maar in schaken zegt dat niet alles. Na aan nederlaag kan dat zelfvertrouwen alweer weg zijn.” (AD.nl 31/1)

Commentaar van Jan Timman, de laatste Nederlandse winnaar (1985) na afloop:

- Het is helemaal niet erg dat ik dat nu niet meer ben, want het is goed voor het schaken in ons land.
- Ik heb alles gekeken. Dat de 21-jarige Van Foreest won is verrassend, en een heel gelukkige omstandigheid. Het betekent dat we iemand erbij hebben voor de wereldtop.
- Die beslissende partij had van mij overigens helemaal niet hoeven. Het was mij om het even wie er zou winnen. Ze deden niet voor elkaar onder en verdienden allebei de titel. Maar er moet een winnaar worden uitgeroepen, dat snap ik ook wel.
- Hij heeft het gewonnen in de voorbereiding. Hij moet zijn tijd in aanloop naar het toernooi heel goed hebben besteed, waardoor hij de

partijen goed las. Zelfs in de armageddon kon hij nog iets verrassends doen. Dat is juist precies waar het misging voor wereldkampioen Magnus Carlsen, die zesde werd. Ja, dat zag je gewoon. Hij was minder goed voorbereid en daardoor gewoon niet goed genoeg.

- Dat Van Foreest zich nu op de kaart heeft gezet, moge duidelijk zijn. Maar dat hij het in zich heeft om wereldkampioen te worden, is geen vanzelfsprekendheid. Er zijn niet zoveel wereldkampioenen. Ik weet niet of hij daar koelbloedig genoeg voor is. Maar het is ook zeker niet uitgesloten. (NOS.nl, 1/2)

TataSteelChess in Wijk aan Zee is online een groot succes gebleken. De organisatie telde de voorlaatste ronde (30/1) liefst 705.000 volgers via de livestream. In de eerste van de dertien speelronden lag de piek op 40.000 kijkers en was de digitale toeloop al zo groot dat de website er even uit lag. 'Ik ben trots', aldus toernooidirecteur Jeroen van den Berg, 'Miljoenen mensen over de hele wereld hebben genoten van het eerste klassieke toernooi in lange tijd'. (AD 2/2)

schaken, anders dan normaal

Door de eeuwen heen is het schaakspel geëvolueerd naar de huidige vorm die kan worden omschreven als: *‘Een spel voor twee mensen aan weerszijden van een vierkant bord met 64 velden die donker en licht gekleurd zijn. De ene speler heeft zestien witte stukken, de andere zestien zwarte. Er zijn zes verschillende stukken die allemaal op een eigen manier bewegen volgens door de Wereldschaakbond vastgelegde regels. Het doel van het spel is dat je de koning mat zet; je valt de koning aan en die kan zich niet meer redden.’*

Afwijkend hiervan ontstonden daarnaast ook andere schaakdisciplines door variaties in aantal tegenstanders, speeltijd, plaats, speelsnelheid, speelmateriaal of combinaties met andere sporten. Hier van navolgend een overzicht.

tegenpartij op afstand

Niet meer samen aan weerszijde van het bord maar bordschaak op afstand was een van de eerste afwijkingen. De zetten werden verzonden per brief-(kaart) of aanvankelijk zelfs postduiven, het **correspondentieschaak**. De oud-

ste Nederlandse correspondentiepartij stamt uit 1804. In 1834 was het eerste NK. In 1928 werd de eerste internationale bond opgericht en in 1966 kwam er een speciale nationale bond, de NBC.

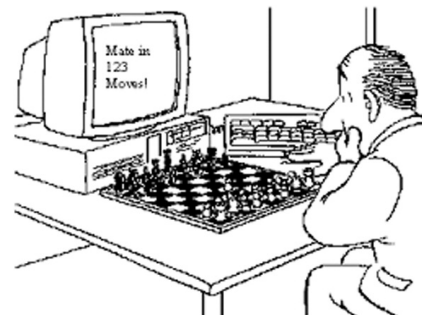
correspondentieschaak

Andere manieren om op afstand te schaken waren via de telegraafkabel en radio. Bekende zijn de **kabelmatch** tussen Engeland en Amerika in 1885 en de **radiomatch** tussen de USA en Sovjet Unie in 1945, de eerste internationale sportgebeurtenis na de oorlog. Met vanaf rond 2000 de ontwikkeling van communicatie via internet groeide ook de mogelijkheden voor **internet-schaak** of **online schaak** waar tegenstanders fysiek niet meer aanwezig zijn. Bij het correspondentieschaak werd vanaf die tijd *per post* langzaam vervangen door *per mail* of computer-

server. In 2009 was het eerste NK internetschaak.

gebruik van hulpmiddelen

Bord en stukken waren al helemaal niet meer nodig toen in 1980 in Nederland de opmars begon van het schaken via schaakprogramma's op computers, kortweg **computerschaak**. Het leidde al in datzelfde jaar snel tot de oprichting van de Computerschaak Schaakvereniging Nederland (CSVN) en de start van het Open NK computerschaak, een strijd tussen schaakcomputers.

computerschaak

De computer bleek al snel een onmisbaar hulpmiddel niet alleen voor opleiding en training maar daarnaast ook voor analyse van partijen. Aanvankelijk was dat bij belangrijke matches de taak van de secondanten, maar daar werd al snel de computer bij ingeschakeld. Dat laatste leidde al spoedig tot het einde van afbreken van partijen.

Het gebruik kunnen maken van de computer veroorzaakte bij het correspondentieschaak voor een forse daling in de belangstelling.

In 1998 kwam er op initiatief van Kasparov een nieuwe variant waarbij ook tijdens de partij gebruik gemaakt kon worden van de computer, **advanced chess**. Nog meer mag er bij **freestyle schaken** waar alles is toegestaan, hulp van grootmeesters, een of meerdere computers of welk elektronisch apparaat dan ook. In 2005 was het eerste toernooi en in 2013 het eerste NK.

meer of geen tegenstanders

Naast één tegen één kwamen er wedstrijden waarin één persoon ter plaatse een aantal partijen tegelijk speelt tegen verschillende tegenstanders (**simultaanschaak**). Dat kan een vast aantal tegenstanders zijn, maar ook een toenemend aantal indien de uitgespeelde tegenstanders steeds vervangen worden door nieuwe spelers. Het wereldrecord staat op naam van de Iranese schaker Morteza Mahjoob. Op 13 augustus 2009 speelde hij tegen 500 tegenstanders. Hij wandelde 18 uur en won 397 partijen, behaalde 90 remises en verloor er 13. Soms vinden de simultaansessies plaats ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen. Zo versloeg Kasparov in 1989 na de opening van het nieuwe English Chess Association Centre in Londen in 2 uur 21 leden van het Britse parlement. Een heel bijzondere simultaan was die via mobiele telefoons. De Russische schaakster Alexandra Kosteniuk nam het op 6 september 2003 vanuit theater De Balie in Amsterdam op tegen 6 schakers die vanuit diverse plaatsen in Nederland de zetten op een mobieltje ontvingen en doorgaven.

simultaanschaak

Dan is er nog de **consultatiepartij** indien één (sterke) speler speelt tegen een aantal andere schakers die samen de andere kant van het bord bemanen, althans samen beslissen over de volgende zet. Deze waren vooral populair aan het einde van de 19e en het begin van de 20e eeuw.

Het **blindschaken** is eveneens een vorm van schaken waarbij minstens één van de spelers geen gebruik maakt van het bord of de stukken, maar alle zetten uit het hoofd doet en die communiceert naar de tegenstander. Bij meerdere tegenstanders is er sprake van blind-simultaanschaken. Het wereldrecord (Gareyev, Las Vegas, 2016) is 48 borden.

Helemaal geen tegenstanders zijn er nodig bij **problemschaak**, het componeren/oplossen van schaakproblemen en (eindspel)studies. Carel Mann, de eerste Nederlandse eindspelcomponist, was al in 1892 actief op dit gebied. Sinds 1931 bestaat in Nederland de Bond van schaakprobleemvrienden. Daarnaast is er ook de in 1988 opgerichte Alexander Rueb Vereniging voor Schaakeindspelstudies (ARVES). Vanaf 1977 is er ook een WK oplossen van schaakproblemen/studies. Aanvankelijk alleen voor teams, maar vanaf 1983 ook individueel.

afwijkend speeltempo

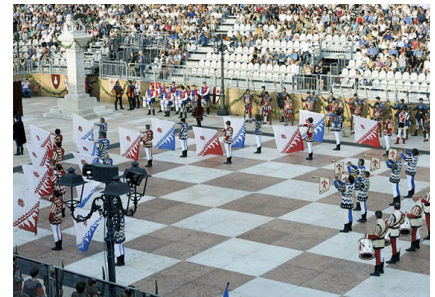
De voor een partij toegestane bedenktijd werd gaande de tijd steeds minder. Er kwamen echter daarnaast al vanaf 1890 ook schaakvormen met zeer beperkte bedenktijd zoals **snelschaak** (blitz), **rapidschaak** en, met de minste bedenktijd, **lightning chess** (bullet chess, bliksemschaak). Bij het NK In Nederland is hiervan het speeltempo 2 minuten per partij. Bullet is de extreme vorm van snelschaak, met een minuut bedenktijd voor de hele partij.

Total chess noemt men schaakmatches die zijn onderverdeeld in matches met verschillende speeltempo's, zoals semi-rapid (45 minuten), rapid (20 minuten), en blitz. (5 minuten).

afwijkende vorm en opstelling van borden en/of stukken

Ook voor de stukken kwamen soms plaatsvervangers. Dat betrof aanvankelijk alleen **levendschaak** waarbij de stukken door mensen worden uitgebeeld, op een 'schaakbord' van grote afmetingen (plein, voetbalveld, etc.). In de Italiaanse plaats Marostica werd al in 1454 een liefdesaffaire door een schaakspel met levende stukken beslist. Om de twee jaar wordt daar nu in september een schaakpartij met levende stukken gespeeld, een levens-

groot schaakspel met meer dan vierhonderd deelnemers in historische kledij. Er wordt een beroemde internationale partij geselecteerd die wordt nagespeeld.

levend schaak

Later waren er ook meer ludieke varianten zoals een partij tussen Kasparov en Timman in oktober 1999 op de Maasvlakte in Rotterdam met containers als stukken (**containerschaak**). Hierbij werden de zetten uitgevoerd door rijdende kranen op een schaakbord 100 bij 100 meter. Eveneens met grote stukken (1 meter hoog) werd in 1999 op Schiphol plaza het **Mega-Schaak**toernooi gespeeld. Een toernooi voor het goede doel tussen vier bekende namen uit de Nederlandse luchtvaart.

Afwijkende stukken worden ook gebruikt bij het sinds 2002 bestaande **superschaak**, een schaakspel dat niet wordt gespeeld met de traditionele schaakstukken, maar met een vijftigtal nieuwe door ontwerper Van Haeringen ontworpen stukken. Hieruit mogen de deelnemers bij het begin van de partij een keuze maken. Ook de beginopstelling varieert. Dat laatste is al bekend sinds 1792. Philip Julius van Zuylen van Nijvelt was waarschijnlijk de eerste die met het idee van deze variant kwam, een vorm van schaken met een symmetrische basisopstelling die door middel van loting tot stand komt. Het kreeg de naam **shuffle-schaak**. Een andere bekende afwijkende beginopstelling van de stukken is het in 1996 door Fischer geïntroduceerde Fischer Random Chess, tegenwoordig bekend als **chess960**. Sinds 2019 is er een officieel Fischer Random wereldkampioenschap. Een variant hierop is **basic chess**, waarbij in de beginopstelling de stukken (muv de torens) naar keuze op het bord worden gezet. Bij Chess960 bepaalt het lot de beginopstelling.

Bij **strategoschaak** wordt een scherm midden op het bord geplaatst, en daar mogen de spelers niet overheen kijken. Ze zetten hun stukken op op hun eigen helft van het speelbord, vier rijen

dus. Ze mogen zelf bepalen waar ze de stukken neerzetten, dit kan een willekeurige volgorde zijn of op een strategie gebaseerd zijn. Als beide spelers klaar zijn wordt het scherm verwijderd en beginnen de spelers in deze opstelling te spelen.

afwijkende spelregels

Bekende vormen van afwijkende spelregels zijn doorgeefschak en weggeefschak. **Doorgeefschak** wordt gespeeld aan twee borden tussen twee teams van elk twee spelers. De witspeler aan het ene bord zit naast de zwartspeler aan het andere bord, beiden vormen samen een team. Wie een stuk van de tegenstander slaat, geeft dit aan zijn of haar teamgenoot. Deze krijgt zo schaakstukken van de eigen kleur erbij en mag deze op een moment naar keuze op het bord zetten op een vrij veld. Men mag één stuk per beurt plaatsen als alternatief voor een gewone zet. Bij **weggeefschak** is het doel van het spel om al je stukken weg te geven. Bij deze variant van schaken is slaan verplicht en mag de koning verloren gaan. Bij deze variant kan ook de klok worden gebruikt. Onder deze noemer valt ook het **gekkenhuis-schak**. Dit wordt gespeeld door twee personen op één bord, maar met twee sets stukken. Wanneer je een stuk

slaat mag je het inruilen voor een stuk van je eigen kleur. Dit stuk mag je vervolgens weer inzetten met dezelfde regels als bij doorgeefschak.

Schaken met een toenemend aantal zetten is populair in Italië als *scacchi progressivi* en in Groot-Brittannië als *progressive chess*, wat beide zoiets betekent als '**voortschrijdend schaken**'. Wit begint gewoon met één zet, maar daarna doet zwart twee zetten. Vervolgens mag wit drie zetten doen en zwart vier zetten en zo loopt het steeds verder op. Er is wel een beperking: als je de koning schaak hebt gezet, is je beurt voorbij (dan moet de ander het schaak opheffen). Er is een verschil tussen de Italiaanse, Engelse en Schotse versies; in de Italiaanse versie is een voortijdig schaak niet toegestaan en de Engelse versie heeft aanvullende regels voor het aantal zetten dat afzonderlijke stukken achter elkaar mogen doen.

Bij **rouletteschak** worden de zetten door een speciale roulette bepaald. Die biedt steeds een keuze uit twee stukken. Daarnaast zijn er nog aanvullende regels. Het werd ontwikkeld door de Amerikanen Larry List en Jennifer Shahade en in 2010 voor het eerst gespeeld in St Louis.

Paco Sako, ook wel vredeschaken genoemd, is in 2017 bedacht door de

Haagse kunstenaar Felix Albers. Het wordt gespeeld met schaakstukken op een schaakbord, in hun normale uitgangspositie. De loop der stukken is zoals bij gewoon schaken. Maar verder is het spel compleet anders. Alle stukken blijven het gehele spel op het bord. Waar je normaal een stuk slaat vorm je er in dit spel een twee-eenheid mee op één en hetzelfde veld. De verdere speciale regels hebben te maken met deze speciale eenheden.

Een bijzondere schaakvorm is ook **trioschak** waarbij op drie borden dan wel een speciaal zeskant bord drie personen tegelijkertijd tegen elkaar spelen. Ontworpen door Van der Laken en Buijtenorp uit Bleiswijk en sinds 1979 op de markt.

trioschak

DOUBLE COAT

Dubbel UV

DOUBLE COAT DUBBEL UV

geeft meer glans, meer bescherming en een hoger rendement. Gebruik Double Coat Dubbel UV wanneer hout een vernis met hoge glans en duurzame bescherming vraagt. De uitstekende applicatie eigenschappen van Double Coat Dubbel UV leiden direct tot een professioneel resultaat.

Voor meer informatie zie: www.doublecoat.nl.

Bovengenoemde schaakvormen kunnen voor een deel eveneens worden aangemerkt als **fantasieschaak** ook wel kolderschaak genoemd. Een verzamelnaam voor allerlei 'schaakspelletjes' op het schaakbord met uiteenlopende spelregels. Een niet volledige opsomming: 4-speler schaak, atoomschaak, can 1, canadeesschaak, cilinderschaak, diagonaalpion, dobbelsteenschaak, krimpschaak, magneetschaak, marseilleschaak, paard in de zak, patrouilleschaak, petje op – petje af, pionnen ook achteruit, schietschaak, verplaatsingsschaak en wild 16. Ook het bij jeugdschaak populaire raindropschaak kan hiertoe worden gerekend. In 2008 en 2009 vond in Doetichem een (Open) NK fantasieschaak plaats.

bijzondere plaatsen

In plaats van aan weerszijde van een speeltafel zijn er inmiddels de nodige bijzondere plaatsen waar wordt geschaakt. Recent in februari dit jaar was er de melding van **wakschaken**. Guido Soeteman uit Wageningen ging niet schaatsen maar schaken met zijn vriend Mark Kriebel in het ijskoude water bij de Grebbedijk in Wageningen (zie ook uit de media). Het is niet de eerste vreemde plaats voor een schaakpartij. In augustus 2008 werd er in het kader van het jaarlijkse schaakfestival vier meter onder water door Hans Böhm en Robert Swinkels geschaakt in de Caribische zee bij Curaçao dat **diepzee schaken** of **schuiken** werd genoemd. Bijzonder was ook de schaakpartij die de Russische kosmonaut Vitaly Sevastianov aan boord van Soyuz 9 schaakte met 'ground control' en hij was daarmee de eerste **ruimte-schaker**. In 2009 speelde de Zweedse ruimtevaarder Christer Fuglesang aan boord van de Discovery een partij

tegen de lezers van de krant Dagens Nyheter. Voor schaken in het **zwembad**, moet je volgens de reisgidsen naar Boedapest waar het in heel thermaal water regelmatig wordt gespeeld.

zwembadschaak

combinaties met andere sporten

Schaken in combinatie met andere sporten is ook een voorkomend verschijnsel. Zo is er **schaakvoetbal** een gecombineerde discipline van schaken en voetbal. Sinds 1995 wordt het NK Schaakvoetbal jaarlijks georganiseerd op sportcomplex Olympos in Utrecht, eerst door de Schaakclub Utrecht, na de fusie in 2016 door Schaakclub Oud-Zuylen Utrecht. De deelnemende teams voetballen en schaken tegen elkaar.

In de meeste schaakvoetbaltoernooien spelen teams van 6 tot 8 personen beide disciplines tegen elkaar, en wordt een doelpunt geteld als 1 schaakoverwinning. Winnaar van een onderling duel is het team dat na het optellen van de doelpunten uit de voetbalwedstrijd bij de uitslag van de schaakpartijen de hoogste score behaald heeft. Er bestaat ook **schaakboksen**, een combinatie van schaken en boksen. Na vier minuten schaken trekken de deelnemers hun bokshandschoenen aan voor een ronde van twee minuten. Daarna hervatten zij

hun schaakduel, gevolgd door een nieuwe boksrunde. Wie schaakmat staat of ko gaat heeft verloren. Maximale duur zes rondes schaken en vijf rondes boksen. In 2003 werd Iepe Rubingh de eerste wereldkampioen. Er bestaat zelfs een World Chess Boxing Organization. In 2005 was er, voor zover bekend eenmalig, **schaakdarts**. Vier duo's bestaande uit darters en schakers/ schaaksters streden om dit eerste wk. Hoewel de titel anders doet vermoeden, hield eenieder zich aan zijn eigen professie. Er waren dus geen dartende schakers/ schaaksters en evenmin schakende darters. Het schaken bestond uit snelschaakpartijen van drie minuten en het darten uit één set. Het koppel bestaande uit darterfenomeen Andy Fordham en schaakdiva Alexandra Kosteniuk werd winnaar. Zij klopten in de finale Raymond van Barneveld en Tea Lanchava. Een andere combinatie is **schafeltennis**. Sinds 2008 wordt er gestreden om het Nederlands kampioenschap. Het wordt gespeeld in een toernooivorm en bestaat uit een x aantal rondes.

schafeltennis

Tijdens elke ronde worden deelnemers aan elkaar gekoppeld. In elke ronde wordt er zowel getafeltennist als geschaakt tegen elkaar. In beide disciplines zijn punten te behalen en degene met de meeste punten na de laatste ronde is de kampioen. (Aad)

online activiteiten rsb-verenigingen

Hoe actief zijn de RSB-verenigingen nog in dit corona tijdperk? Een rondje langs de websites eind maart leert dat dit nogal beperkt is. Althans als je afgaat op de info op de websites. Bij twee verenigingen is info niet beschikbaar. Bij Maassluis en Rokado is er, al dan niet tijdelijk, geen website. Hoewel wel aanwezig, geldt dit eigenlijk eveneens voor Ridderkerk en Oostflakkee waarvan de laatste info respectievelijk 2016 en 2018 betreft.

Van de resterende 29 verenigingen worden door 15 verenigen geen activiteiten voor senioren gemeld. Dit betreft Barendrecht, Charlois Europort, Hoeksewaard, Het Houten Paard, HZP Schiedam, Messemaker 1847, Moerkapelle, Nieuwerkerk a/d IJssel, Onesimus, RSR Ivoren Toren, De IJssel, De Willige Dame, IJsselmonde en De Zwarte Pion.

Zes verenigingen meldden de deelname aan de inmiddels beëindigde KNSB online teamcompetitie. Dat waren Dordrecht (2 teams), Fianchetto, Shah Mata, Krimpen a/d IJssel (3 teams), Overschie en Spijkenisse (2 teams). Ook Barendrecht deed hier aan mee, maar daar vond men het geen reden om op de website te melden.

RSB-deelnemers aan de online KNSB bekercompetitie, volgens de KNSB website: Dordrecht, Overschie, De Pionier en Spijkenisse.

Georganiseerde online activiteiten voor senioren betreffen daarnaast, veelal competities cq toernooien in rapidvorm, beperkte bedenktijd

dus. Info over opzet en programma is lang niet altijd overzichtelijk beschikbaar. Dat betreft dan de resterende verenigingen: 3-Torens, Ashtapada, CSV, Dordrecht, Erasmus, Fianchetto, HIA, Krimpen a/d IJssel, Overschie, PASCAL, De Pionier, Sliedrecht, Shah Mata en Spijkenisse. Een uitzondering op de beperkte bedenktijd is WSV waar men recent is gestart met een 'lange partijcompetitie'. De deelname aan de online activiteiten is veelal matig, in sommige gevallen slechts enkele partijen.

Jeugdschaak online (training, competitie, toernooi) bij 3-Torens, CSV, Klim-Op, Krimpen a/d IJssel, Messemaker 1847, PASCAL, Sliedrecht, Spijkenisse en De Zwarte Pion.

De website van de RSB zelf tenslotte meldt alleen de aankondiging van online jeugdkampioenschappen en grandprix toernooien, geen enkele online activiteit voor senioren. (Aad)

met een vleugje nostalgie...

Ik ben iemand die niet zo gemakkelijk dingen weggooit. Dat geldt in het algemeen maar zeker ook voor dingen die met schaken te maken hebben. Ergens in de kast heb ik nog een stapel oude schaaknotitieboekjes die ik vroeger gebruikte om gespeelde partijen te noteren en waar ik misschien nog een keer wat mee wil doen. Ook alle nummers van Schakend Nederland (tegenwoordig Schaakmagazine) heb ik jarenlang bewaard tot ik ze toen ik kleiner ging wonen ze via Marktplaats heb doorgegeven aan een liefhebber. Maar meeverhuist is tot op heden een hele stapel Schaakbulletins.

Het eerste nummer van de verzameling is SB 107, gedateerd november 1976, met een foto van Euwe op de voorpagina die bladert in het eerste exemplaar van 'zijn' biografie van de hand van Alexander Munninghoff. Het laatste nummer in mijn bezit is nummer 196/197 en is tevens het laatste nummer dat is verschenen. Daarna hield het Nederlandse schaakblad ermee op. Er werd doorgegaan met een internationale versie, New in Chess, in de Engelse taal. Hoe ik met

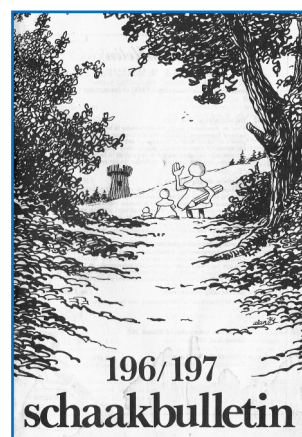
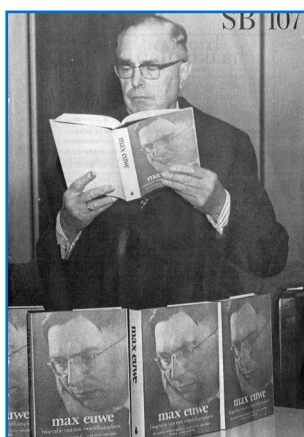
Schaakbulletin in aanraking kwam weet ik niet meer. Misschien via m'n broer of andere schakers. Maar het kan ook een marketing-actie van de toenmalige redactie zijn geweest want in SB 107 lees ik over een actie "SB moet blijven" die in SB 106 was gelanceerd. Maar sinds het eerste nummer dat ik in handen kreeg was het een blad waar ik maandelijks met plezier naar uitkeek.

Het tijdschrift was in 1968 door Wim Andriessen opgericht, die er dankzij zijn goede relaties met de topschakers in slaagde om jarenlang een prima schaakmagazine te presenteren met een stel indrukwekkende namen. Als ik nummer 106 opensla, staan de op dat moment vaste medewerkers, zijnde naast hoofdredacteur Jan Timman en Wim Andriessen zelf, Hans Böhm, Jan Hein Donner, Alan de Geus, Tim Krabbé, Gert Ligterink, Alexander Munninghoff, Max Pam, van Perlo, Gennadi Sosonko en AC van der Tak. In het nummer zelf een aantal nieuwe rubrieken aangekondigd, zijnde een rubriek met schaaktechnische vragen, één met nieuws uit de onderbonden en

een rubriek 'Errata' want *'het is geen schande om fouten te maken maar wel om ze niet te herstellen'*. Verder is er een vaste rubriek Internationaal schaak, met in dit nummer reportages over de schaakolympiade Haifa en het Tsigorin-herdenkingstoernooi in Sotsji door Hans Ree, de rubriek Binnenslands gebeuren met de KNSB competitie en een schaakportret van Rob Witt en schaaktheorie met AC van der Tak. Dan kort nieuws van toernooien, nieuw verschenen boeken, merkwaardige partijen verzameld door Tim Krabbé en Beter Schaken.

Zoals gezegd was nummer 196/197 het laatste nummer dat verscheen. Er werd doorgegaan op een nieuwe leest via New in Chess, in het Engels en ondersteund door allerlei initiatieven met en voor de computer zoals databases. Ook op New in Chess heb ik nog een aantal jaren een abonnement gehad maar die speciale klik die er was met Schaakbulletin heb ik er nooit mee gekregen en op een gegeven moment heb ik dat abonnement opgezegd.

(Mick)

het eerste kampioenschap van de ijssel 1, terug naar 1981

In 1981 bestond De IJssel 18 jaar. Behoudens de cijfers 81 en 18 qua jaartal geen bijzonder jaar dus. Dat werd dat seizoen 1980/81 echter wel en dat betref met name het optreden van het eerste team in de RSB-competitie.

In 1966 startte De IJssel de deelname aan de RSB competitie in de 3e klasse. 'Tot ieders verrassing' meldde toenmalig wedstrijdleader Dick Zwaan in het jaarverslag. Een start in de

vierde en laagste klasse lag voor de hand. Ook toen De IJssel in 67/68 en 69/70 als laatste eindigde, volgde er geen degradatie naar de 4e klasse. De jaren daarna ging het steeds beter met begin jaren '70 zelfs een tweede en een derde plaats. Maar in 76/77 ging het compleet mis en de laatste plaats betekende toen wel degradatie naar de 4e klasse. Een tweede plaats in 77/78 bleek dankzij een extra promotieplaats goed voor terugkeer naar de

3e klasse. De jaren daarna behoorde De IJssel 1 tot de toppers in de 3e klasse. Tweemaal werd het kampioenschap net gemist. In 1978/79 een tweede plaats achter Reeuwijk 1 en in 1979/80 een derde plaats achter Moerkapelle 1 en WSV 2.

Bij de start van de competitie 1980/81 werden de kansen op promotie naar de 2e klasse hoog ingeschat. Door de uitbouw van de 3e klasse, van 6 naar

8 groepen, was er een extra promotie vanuit de 4e klasse. Dat betekende een groter aantal relatief zwakkere teams als tegenstander. Het voorgaand seizoen uit de 2e klasse gedegradeerde Shah Mata 2 leek vooraf de sterkste tegenstander. Daarnaast drie teams uit de 4e klasse: Schoonhoven 2, Capelle 2 en Pionier Hendrik Ido Ambacht 1. De overige drie teams Ommoord 1, Rock 2 en Alblasserdam 2 eindigden in 1979/80 in de 3e klasse niet bij de eerste vier.

De start was veel belovend. In de eerste wedstrijd tegen PHIA alleen puntverlies door nederlagen van Arend Nieuwstraten (bord 2) en Frans Du Bois (bord 8), een 6-2 zege dus. Tegen het tweede team van Capelle ging het minder gemakkelijk. Na de eerste zitting (In die jaren konden de partijen na 35 zetten worden afgebroken en later worden voortgezet) wel al een 4-0 voorsprong dank zij winstpartijen van Dick Wolthers, Panc Vink, Ad Multem (zijn eerste optreden in het eerste team van De IJssel) en Mick van den Berg. Het vervolg werd via de telefoon geregeld. De slecht staande partijen van Arend Nieuwstraten en Carl van Vloten werden opgegeven en de twee overigen van Rien Duine en Aad van

den Berg, remise. Dat resulteerde in een 5-3 voor De IJssel.

Vervolgens wachtte in de derde ronde Shah Mata 2. Dat team had inmiddels door een 6-2 nederlaag tegen Ommoord al twee punten achterstand opgelopen. Aan het einde van de speelavond werden 5 van de 8 partijen afgebroken. Dankzij winstpartijen van Panc Vink en Henk Kolhoff en remise van Dick Wolthers was de stand toen $2\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ in het voordeel van De IJssel. Dat werd echter $3\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ omdat de partij van Arend Nieuwstraten bij het afbreken gewonnen werd gegeven. Een collectief remiseaanbod voor de resterende vier partijen werd door Shah Mata geaccepteerd en dat bracht de eindstand op $5\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$. De vooraf gedachte lastige klip bleek dus geen probleem.

Na drie speelronden deelden De IJssel 1 en Ommoord 1 de koppositie met elk 6 matchpunten en $16\frac{1}{2}$ bordpunten. De eerstvolgende tegenstander was het tweede team van Schoonhoven. Op papier een makkie, maar dat pakte anders uit. De IJssel stuitte op forse tegenstand. Aan bord 1 werd Ronald Mandersloot van het bord gespeeld door het jeugdige talent Frank Weijers en aan diverse andere borden ging het moeizaam. Winstpartijen van Panc

Vink, Rien Duine en Mick van den Berg en, na een blunder van zijn tegenstander, ook voor Arend Nieuwstraten resulteerden met daarnaast nog drie remises toch nog in een $5\frac{1}{2}$ - $2\frac{1}{2}$ zege. Verlies van mede koploper Ommoord tegen Rock 2 bracht De IJssel met twee punten voorsprong op Ommoord 1 aan de leiding.

Ommoord was een club uit de toen gelijknamige nieuwe Rotterdamse woonwijk en was in de vijfde ronde de tegenstander. *'Een bibberend De IJssel kleunde aan diverse borden behoorlijk mis'* aldus het verslag.

'Mandersloot ging linea recta de mist in en ook Vink kreeg voor het eerst geen kans. Ook al werd de partij later nog afgebroken. Nieuwstraten slaagde er evenwel in met een glanzende aanval het eerste punt voor De IJssel binnen te halen. Mick en Aad van den Berg gingen vlak voor de tijdcontrole in de fout. Voor Mick onherstelbaar, voor Aad veel analysewerk. De partij van Panc Vink werd al na het afbreken opgegeven. Dat betekende een tussenstand van 3-1 in het voordeel van Ommoord. De afgebroken partij van Rien Duine leek perspectieven te bieden. Die waren er nog duidelijker voor Wolthers, maar bij Carl van Vloten leek het hopeeloos. Veel analysewerk bracht het ver-

**J. BOS EN ZN
MOORDRECHT**

grond- weg- en waterbouw zand grint grond en wegenbouwmaterialen transport en overslag

moeden dat De IJssel met 5-3 zou verliezen. Hoe anders pakte het uit. Ommoord had nauwelijks naar hun afgebroken partijen gekeken en gaf reeds bij de hervatting de partij tegen Aad van den Berg remise. Nog interessanter werd het toen de tegenstander van Carl van Vloten een stuk weggaf en daarmee het tweede door ons gedachte winstpunt voor Ommoord. Wolt-hers secuur als altijd had inmiddels de voor de hand liggende winst al binnengehaald. Met een 4-4 (en dus remise voor Rien Duine) was De IJssel gezien de positie op de ranglijst dik tevreden, maar Ommoord ging voor de laatste kans. Tevergeefs, want ook dit laatste punt ging tenslotte naar Moordrecht,

eindtand $4\frac{1}{2}$ - $3\frac{1}{2}$ voor De IJssel.

Na vijf speelronden ging De IJssel 1 dus met vier matchpunten en drie bordpunten voorsprong op naaste concurrent Ommoord 1 aan de leiding. Een comfortabel voorsprong met ook nog de wedstrijd tegen hekkensluiter Alblasserdam 2 voor de boeg. In de voorlaatste wedstrijd op 5 maart in Rotterdam-Zuid tegen het tweede team van Rock kon het kampioenschap definitief worden binnengehaald. In het schaakbericht, voorloper van IJsselschaak, verscheen het volgende verslag: 'Ronald Mandersloot nam revanche op zichzelf en boekte na twee snelle verliespartijen nu weer een bliksemzege. Ook Rien Duine en

Mick van den Berg konden gemakkelijk de winst binnenhalen. Onder het motto "ook de halfjes tellen" had Peter de Jong inmiddels het zekere voor het onzekere genomen en was remise overeengekomen. En bij deze $3\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$, voorsprong voor De IJssel was het voorzitter Panc Vink die met een geaccepteerd remiseaanbod het eerste kampioenschap voor De IJssel een feit maakte. De overigen moesten nog lang doorvechten. Dick Wolthers won wederom en Aad van den Berg boekte zijn vijfde remise. De nul was dit keer voor Arend Nieuwstraten, maar de borrel smaakte er niet minder om.'

Rock 2	-	De IJssel 1	$2\frac{1}{2}$	-	$5\frac{1}{2}$
1. J. Meulenbelt	-	Ronald Mandersloot	0	-	1
2. G. van Beveren	-	Arend Nieuwstraten	1	-	0
3. H. van Eijnden	-	Aad vd Berg	$\frac{1}{2}$	-	$\frac{1}{2}$
4. F. Schuurink	-	Dick Wolthers	0	-	1
5. W. Douw	-	Mick vd Berg	0	-	1
6. B. Schuurink	-	Panc Vink	$\frac{1}{2}$	-	$\frac{1}{2}$
7. J. van Loon	-	Rien Duine	0	-	1
8. J.L. Bredius	-	Peter de Jong	$\frac{1}{2}$	-	$\frac{1}{2}$

De laatste wedstrijd tegen het reeds gedegradeerde Alblasserdam 2 was

slechts een formaliteit. Zes tegenspelers verschenen achter de borden en

allen gingen in het Moordrechtse geweld ten onder (8-0).

eindstand 3e klasse H

	mp	bp	1	2	3	4	5	6	7	8
1. De IJssel 1	14	40	x	6	$5\frac{1}{2}$	5	$4\frac{1}{2}$	$5\frac{1}{2}$	$5\frac{1}{2}$	8
2. Pionier/H.I.Ambacht 1	10	$34\frac{1}{2}$	2	x	$3\frac{1}{2}$	5	$5\frac{1}{2}$	6	$6\frac{1}{2}$	6
3. Shah Mata 2	10	31	$2\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$	x	$4\frac{1}{2}$	2	$4\frac{1}{2}$	7	6
4. Capelle 2	7	$30\frac{1}{2}$	3	3	$3\frac{1}{2}$	x	5	4	5	7
5. Ommoord 1	6	29	$3\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2}$	6	3	x	$3\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$	6
6. Rock 2	6	$25\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2}$	2	$3\frac{1}{2}$	4	$4\frac{1}{2}$	x	4	5
7. Schoonhoven 2	3	$21\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	1	3	$3\frac{1}{2}$	4	x	6
8. Alblasserdam 2	0	12	0	2	2	1	2	3	2	x

Van deze verenigingen zijn anno 2021 behalve De IJssel ook Shah Mata, Capelle (vanaf 1992 Capelse Schaakvereniging) en HIA (vanaf 1992 zonder Pionier) nog actief. Ommoord zou eind

1981 fuseren met het al oude Spangen tot SO '81. Die combinatie fuseerde in 2000 met Rotterdam tot SO Rotterdam wat in 2018 werd opgeheven. Het bestaan van Schoonhoven eindigde in

2000, Alblasserdam fuseerde in 1996 met Papendrecht tot Papendrecht/Alblasserdam, later omgedoopt tot PAS-CAL en Rock ging in 1992 op in Onesus.

persoonlijke resultaten:

	ap	sc	brd
1. Dick Wolthers	7	6	4.0
2. Rien Duine	6	$5\frac{1}{2}$	6.7
3. Mick vd Berg	7	$5\frac{1}{2}$	4.0
Panc Vink	7	$5\frac{1}{2}$	6.0
5. Arend Nieuwstraten	7	4	2.1
6. Aad vd Berg	6	$3\frac{1}{2}$	3.0
Ronald Mandersloot	6	$3\frac{1}{2}$	1.0
8. Ad Multem	3	$2\frac{1}{2}$	7.7
9. Henk Kolhoff	2	$1\frac{1}{2}$	7.5
10. Piet van Hees	1	1	8.0
11. Carl van Vloten	2	1	6.5
12. Peter de Jong	1	$\frac{1}{2}$	8.0
13. Frans Dubois	1	0	8.0

Van deze teamleden zijn alleen Aad en Mick van den Berg, Rien Duine en Frans Dubois in 2021 nog actief bij De IJssel.

Feest op de clubavond!, vlnr: Teus Boere, Aad Kraan, Dick Wolthers, Ronald Mander-sloot, Arend Nieuwstraten, Mick van den Berg, Carl van Vloten, Aad van den Berg en Rien Duine.
(Aad)

eindspelstudies

Wat is een eindspelstudie? De tweede helft van de 18e eeuw ontstond de gecomponeerde eindspelstudie, een duidelijk kunstmatig tot stand gekomen stelling. In de 14e en 15e eeuw hebben Lucena, Damiano en Salvio ook studies gecomponeerd deze waren echter van een eenvoudig niveau. De kunstmatig tot stand gekomen stelling leidt tot een geforceerde winst of remise, en dit noemen we dus een 'eindspelstudie'. Het eindspel ontstaat na de middenspel fase,

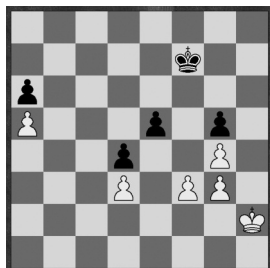
er bestaan duizenden bekende leerboeken over het eindspel van gemiddelde en fantasische kwaliteit. De eindspelstudie en probleemschaak hebben gemeen dat het om kunstschaak betreft en geen partijschaak. Toch kan een partijstelling de aanleiding zijn voor een eindspelstudie. Het interessante van een eindspelstudie is wel dat het een opgave betreft welke opgelost moet worden. Waarbij het onmogelijke mogelijk gemaakt moet worden. Het oplossen van eindspelop-

gave kan zeer leerzaam zijn, de speciale strategieën welke hier geleerd worden kunnen in het natuurlijke partijschaak worden toegepast.

Nederland heeft een zeer vermaarde eindspelstudie-voorvechter in de persoon van Alexander Rueb. Maar ook andere grote schakers als Max Euwe en Jan Timman hebben zich aan het componeren gewaagd. Voor meer informatie kijk eens op de site ARVES.org.

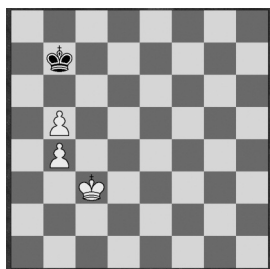
Hieronder een aantal van de Max Euwestudies.

Euwe M, 1924, Wit wint

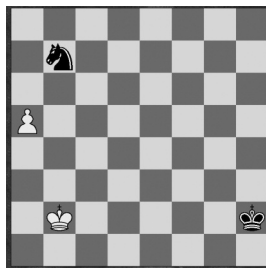
1. Kg1 Kg7 2. Kf1 Kf7 3. Ke1 Ke7 4. Kf2 Kf6 5. Ke2 Ke6 6. f4 ef4 7. gf4 gf4 8. Kf3 Ke5 9. g5 Kf5 10. g6 Kg6 11. Kf4 (1-0)

Euwe M, 1959, Wit winT

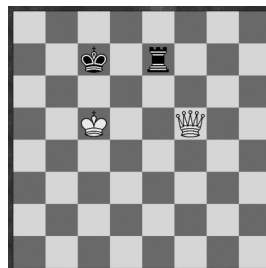
1. Kd4 Kb6 2. Kc4 Kb7 (2... Kc7 3. Kc5 Kb7 4. b6 Ka6 5. b7 Ka7 6. b8=D+ Kxb8 7. Kb6) 3. Kc5 Kc7 4. b6+ Kb7 5. Kb5 (1-0)

Euwe M, 1949, Wit wint

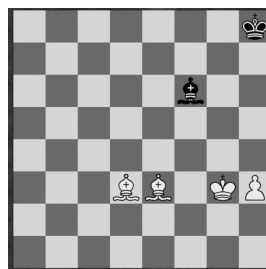
1. a6 Pc5 2. a7 Pa4 3. Ka3 Pb6 4. Kb4 Kg3 5. Kc5 Pa8 6. Kc6 Kf4 7. Kb7 (1-0)

Euwe M, 1958, Wit wint

1. Df6 Kd7 2. Dc6+ Kd8 3. Da8+ Kd7 4. Kd5 Kc7 (4... Te1 5. Da4+ Kc8 6. Kd6) 5. Da7+ Kd8 6. Db8+ Kd7 7. Df8 (1-0)

Euwe M, 1974, Wit wint

1. h4 Lc3 2. Kg4 Lb2 3. Kg5 Kg7 4. h5 Lc3 5. h6+ Kh8 6. Kg6 Le5 7. Lc5 Kg8 8. Lc4+ Kh8 9. Lf8 Ld4 10. Lg7+ Lxg7 11. hxcg7# (1-0) (Frank)

topratings 2000-2020

Wereld			Nederland		De IJssel	
2000						
1.	Gary Kasparov	2849	Ivan Sokolov	2691	Jan Evengroen	1988
2.	Vladimir Kramnik	2770	Loek van Wely	2653	Frank Visser	1966
3.	Viswanathan Anand	2762	Jeroen Piket	2647	Pim te Lintelo	1857
4.	Alexander Morozevich	2756	Serge Tiviakov	2646	Hans Lodeweges	1831
5.	Michael Adams	2755	Jan Timman	2635	Mick vd Berg	1811
6.	Alexei Shirov	2746	Paul van der Sterren	2588	Frank vd Pavoordt	1808
7.	Peter Leko	2743	Friso Nijboer	2574	Rien Duine	1776
8.	Vassily Ivanchuk	2719	Genna Sosonko	2528	Ronald Mandersloot	1746
9.	Veselin Topalov	2707	Dimitri Reinderman	2525	Menno van Dijk	1740
10.	Michal Krasenkow	2702	Erik van den Doel	2523	Jeroen Eijgelaar	1721
2005						
1.	Gary Kasparov	2812	Ivan Sokolov	2693	Jan Evengroen	1997
2.	Viswanathan Anand	2788	Serge Tiviakov	2666	Pim te Lintelo	1973
3.	Veselin Topalov	2788	Loek van Wely	2654	Frank Visser	1946
4.	Peter Leko	2763	Jan Timman	2625	Theo van Herk	1931
5.	Vassily Ivanchuk	2752	Jeroen Piket	2622	Ronald Mandersloot	1914
6.	Vladimir Kramnik	2744	Erik van den Doel	2598	Hans Lodeweges	1881
7.	Peter Svidler	2738	Friso Nijboer	2549	Frank vd Pavoordt	1845
8.	Judit Polgar	2735	Genna Sosonko	2535	Rene Ordelman	1831
9.	.Etienne Bacrot	2729	Joris Brenninkmeijer	2533	Mick vd Berg	1757
10.	Levon Aronian	2724	Jan Smeets	2524	Menno van Dijk	1715
2010						
1.	Magnus Carlsen	2826	Anish Giri	2689	Samir Akrawi	2222
2.	Veselin Topalov	2803	Loek van Wely	2676	Pim te Lintelo	1944
3.	Viswanathan Anand	2800	Jan Smeets	2662	Henk-Jan Evengroen	1911
4.	Vladimir Kramnik	2790	Ivan Sokolov	2636	Frank Visser	1861
5.	Levon Aronian	2783	Daniel Stellwagen	2628	Hans Lodeweges	1832
6.	Shakhriyar Mamedyarov	2761	Jeroen Piket	2622	Frank vd Pavoordt	1824
7.	Alexander Grischuk	2760	Erwin I' Ami	2621	Justin Jacobse	1811
8.	Pavel Eljanov	2755	Serge Tiviakov	2607	Leon Jacobse	1761
9.	Alexei Shirov	2749	Dimitri Reinderman	2595	Ad Multem	1752
10.	Teimour Radjabov	2748	Jan Timman	2584	Gerard vd Wouden	1730
2015						
1.	Magnus Carlsen	2853	Anish Giri	2788	Pim te Lintelo	1906
2.	Viswanathan Anand	2816	Loek van Wely	2647	Frank Visser	1903
3.	Veselin Topalov	2816	Ivan Sokolov	2638	Leon Jacobse	1894
4.	Hikaru Nakamura	2814	Serge Tiviakov	2618	Hans Lodeweges	1857
5.	Fabiano Caruana	2797	Jan Smeets	2615	Frank vd Pavoordt	1778
6.	Anish Giri	2791	Robin van Kampen	2606	Wim Mulder	1768
7.	Vladimir Kramnik	2783	Erwin I' Ami	2605	Mick vd Berg	176
8.	Wesley So	2780	Daniel Stellwagen	2601	Gerard vd Wouden	1692
9.	Alexander Grischuk	2771	Wouter Spoelman	2576	Leen Boonstra	1641
10.	Levon Aronian	2765	Dimitri Reinderman	2570	Rien Duine	1602
2020						
1.	Magnus Carlsen	2863	Anish Giri	2759	Henk-Jan Evengroen	2220
2.	Fabiano Caruana	2835	Jorden van Foreest	2687	Jan Evengroen	2054
3.	Liren Ding	2791	Robin van Kampen	2653	Leon Jacobse	1968
4.	Ian Nepomniachtchi	2784	Benjamin Bok	2616	Pim te Lintelo	1874
5.	Maxime Vachier-Lagrave	2778	Erwin I' Ami	2615	Frank Visser	1837
6.	Alexander Grischuk	2777	Loek van Wely	2611	Frank vd Pavoordt	1791
7.	Levon Aronian	2773	Daniel Stellwagen	2601	Crelis Molenaar	1707
8.	Wesley So	2770	Serge Tiviakov	2599	Ad de Veld	1700
9.	Teimour Radjabov	2765	Erik van den Doel	2593	Mick vd Berg	1689
10.	Anish Giri	2764	Ivan Sokolov	2589	Gerard vd Wouden	1684

gemiddelde rating top 10

2000	2751	2601	1824
2005	2757	2600	1879
2010	2778	2632	1865
2015	2780	2626	1781
2020	2790	2632	1852

schaken in coronatijd

Onder de kop 'Schaken is smart, sexy en big business' bracht de NRC een paar weken geleden een artikel van een tweetal pagina's met als boodschap dat door de pandemie (en ook Netflix) schaken populairder is geworden dan ooit. De lockdown dreef miljoenen naar de schaakwebsites, aldus het artikel en een populaire tv-serie (*The Queens Gambit*) zette de volgende stap. Schaken is uit de anonimiteit getreden, zo suggereert het artikel.

Kortom, zou deze tijd niet gewoon goed zijn voor het schaken?

Qua populariteit zou dat best zo kunnen zijn, omdat door digitale mogelijkheden een grotere groep mensen kan worden aangesproken. En ook op het schaakniveau hebben die vast ook een grote invloed. Maar of het goed is voor het schaken? Ik heb zo mijn twijfels. Nu ben ik natuurlijk van een andere tijd en heb ik het niet zo op internetschaak. En wellicht overzie ik alle huidige digitale mogelijkheden niet en is het als ik met de bril van deze tijd naar zou kijken wel een mooie ontwikkeling. Maar door via een scherm en met de computer te spelen, mist je mijns inziens wel een belangrijke charme van het spelletje, namelijk gewoon een fysieke tegenstander tegen-

over je en het sociale contact dat daarbij hoort.

Misschien komt het wel omdat ik schaken ooit gewoon thuis in de huiskamer heb geleerd. Mijn vader was geen groot schaker maar wel een liefhebber en je kon, als hij tijd had, altijd wel een potje met hem schaken. Ook mijn broers leerden het spelletje dus er was altijd wel een tegenstander. Natuurlijk zal de strijd op het bord ook wel een rol gespeeld hebben maar ik herinner me vooral het gezellige van het spelletje. Pas later, op school en nog later de schaakvereniging werd het winnen en dus ook het schaalniveau belangrijker. Toen volgde een upgrade door schaakboekjes en later ook de computer en de laatste vooral omdat ik er beroepsmatig in was geïnteresseerd. Maar een computer zag ik meer als trainings- dan als schaakmaatje. Het schaken zelf deed je immers met een fysieke tegenstander en daarbij speelt de schaakvereniging een belangrijke rol.

Bij de lockdown kreeg de schaaksport dus misschien niet eens zo'n grote klap want er werden net als elders in de maatschappij andere mogelijkheden dan het klassieke schaakbord verder gestimuleerd. Maar voor schaakverenigingen is het wel een klap. Die

moesten de deuren sluiten en het spelletje volledig overlaten aan internet. Het sociale aspect van een fysieke tegenstander achter het bord was er dus even niet. Jammer vind ik. Door mij is er met uitzondering van de korte periode, toen de lockdown werd opgeschort, eigenlijk nauwelijks 'echt' geschaakt het afgelopen jaar. En zonder fysieke tegenstander vind ik schaken eigenlijk maar niks, zo bleek nu. De enige door mij gespeelde schaakpartijen in de lockdown periode werden gespeeld tijdens een klein experiment binnen de familie dat we ergens in april vorig jaar uitvoerden. Dat was zowel met mijn broer Aad (zie hieronder) als met ons jeugdlied Eva, de dochter van een nicht van mij. Tegen allebei speelde ik een partij via WhatsApp. Net als bij een partij in het correspondentieschaak gaven we daarbij één voor één zetten door die we elk op ons eigen bord uitvoerden. Een soort correspondentieschaak dus maar dan via WhatsApp. Was wel even leuk maar ook lastig. We hebben het verder niet herhaald.

Schaken staat voor mij dus eigenlijk even stil in deze periode. Via internet spelen spreekt me niet aan en het wachten is op versoepelen van de maatregelen en dat de schaakverenigingen deze tijd overleven zodat en het 'klassieke' schaak weer kan beginnen. (Mick)

Aad vd Berg – Mick vd Berg

Correspondentiepartij via WhatsApp met de afspraak geen hulpmiddelen te gebruiken zoals boeken en computers. Geen beperkingen in bedenktijd. De partij startte op 30 maart 2020 om 14.00 uur.

1.d4 d5 2.c4 e6 3.cxd5 exd5 4.Pc3 Lb4 5.a3 Lxc3+ 6.bxc3 Pe7 7.Pf3 0-0 8.Lg5 c6 9.e3 Te8 10.Ld3 Pd7 11.Dc2 Pf8 12.0-0 Le6 13.Tab1 Dc8 14.Pd2 h6 15.Lxe7 Txe7 16.Tb2?

Beter achteraf bleek 18. f4 met duidelijk voordeel voor wit. Dat voordeel kwam er toch toen Mick rond 23.00 uur de zet **16...Pd7** stuurde. 'Kun je er vast over nadenken. Volgens mij sta je nu lekker', meldde hij. Na bijvoorbeeld 16...c5 lijkt de stelling aardig in evenwicht. De volgende dag ging het wat minder snel, elk vijf zetten. **17.Tfb1 b6 18.c4 c5 19.cxd5 Lxd5 20.e4** Mick: 'Ziet er goed voor je uit' **20...Lb7** Aad: 'Ben wel tevreden, maar als je ipv Lb7 c4 had gespeeld, dan minder denk ik. Mick: 'Heb ik wel naar gekeken maar Lxc4 kost gewoon een pion en ook dan heb je twee mooie vrijpionnen'. Ook bij veel bedenktijd zie je dus beren op de weg die er niet zijn. **21.d5 Pf6**.

Inmiddels 1 april stuurde Aad **22.Te1???** en dat was geen 1 aprilgrap. Mick: 'Te1? Dan nu **22...Pxd5**. Wil je een andere zet doen?' Aad: 'Moest eigenlijk Tf1 zijn Zo is het gelijk uit'. Mick: 'Doen we toch **22.Tf1**. Dan speel ik toch **Pd5**.' (Tf1 was niet zo slecht als Te1 maar er waren veel betere zetten, bijvoorbeeld a4). Aldus werd het vervolg **22.Tf1? 22...Pxd5! 23.exd5 Lxd5 24.f3 Dc7 25.Le4 Dc5 26.Lxd5 Dd4+ 27.Kh1 Dxd5 28.Pe4 Td8 29.Tbb1 Ted7 30.h3 Dd3** Mick: 'Remise? Of wil je het helemaal uitspelen?' Aad: 'Remise akkoord. Ik had denk ik **Db3** gespeeld.' Mick: 'Lijkt me een goeie zet. Ik denk dan **Td4**. Je staat beter maar het is voorlopig niet uit, lijkt me.' (½-½)

25 vragen aan..... rien duine

Geboren ?

- 1 juni 1948 Oud-Vossemeer (Zeeland).

Voor welk beroep ben je opgeleid en welk beroep oefen je uit ?

- Ik ben opgeleid voor onderwijzer en ben inmiddels de nodige jaren gepensioneerd.

Van wie heb je schaken geleerd ? Hoe oud was je ?

- Toen ik 8 jaar was leerde ik schaken van mijn toekomstige schoonzus.

Wat is je beste karaktereigenschap ?

- Plichtsgetrouw.

En je slechtste ?

- (Over)bezorgd.

De beste film ?

- Meerdere. Deliverance uit 1972, maar ook The Birds en A Space Odyssey.

Favoriete acteur of actrice ?

- Jack Nicholson, Meryl Streep.

Favoriete schrijver ?

- Heinrich Böll, Erich Maria Remarque (Im Westen nichts neues)

Favoriete kunstenaar ?

- Joseph Mallord William Turner.

Wie is je favoriete schaker aller tijden ?

- Magnus Carlsen.

Voor welk tv-programma blijf je thuis ?

- Geen.

Hoeveel uur per week besteed je gemiddeld aan schaak studie ?

- 0

Wat is je favoriete schaakboek ?

- ?

Ajax of Feijenoord ?

- Ajax.

Op welke partij stem je ?

- Divers, linkse hoek.

Naar welke muziek luister je het liefst ?

- Zeer breed. Van klassiek tot hiphop.

Welke sport beoefen je naast schaken ?

- Voetbal kijken.

Welke hobby's beoefen je in je vrije tijd ?

- Wandelen, vogels kijken, cryptogrammen.

Welke krant lees je serieus ?

- De Volkskrant.

Op welke leeftijd speelde je je eerste serieuze partij ?

- 18 jaar.

Wat is je beste toernooiresultaat dat je ooit hebt geboekt ?

- Winnaar Zilveren Dame 1984.

Ben je gelovig c.q. bijgelovig ?

- ?

Wat is je favoriete vakantieland ?

- Frankrijk.

Wat eet je het liefst ?

- Spaghetti, souvlaki, pizza, vis, boerenkoolstampot.

Wat drink je het liefst ?

- Rode wijn.

Wat mis je op de club ?

- Meer jonge seniorleden.

uit de media

Na afloop van het kampioenschap van Rusland, onder strenge corona condities in Moskou gespeeld, ging het nauwelijks over Ian Nepomniatsjtsji die na 2010 voor de tweede maal de titel veroverde. De man naar wie bijna alle aandacht uitging was Daniël Doebov (24), die op de slotdag in de stijl van de oude meesters de partij van het jaar won. Tegenstander Sergey Karjakin, bijgenaamd de minister van Defensie, kwam door de nederlaag in het eindklassement een half punt tekort. In de strijd om de hoofdprijs speelde Doebov een opmerkelijke rol door, zoals de Russische internetcommentatoren het uitdrukten, als Robin Hood de buit die hij veroverde op de rijken te schenken aan de armen. Hij versloeg naast Karjakin ook Nepomniatsjtsji op schitterende wijze, maar tegen twee minder sterke tegenstanders ging hij geruisloos ten onder. Doebovs zege op Karjakin kreeg van alle kanten de hoogste lof. Op Twitter schreef Nigel Short: 'Ik houd van strategische meesterwerken en van tactische toverkunst, maar er zijn heel weinig partijen die mij een 'Oh Yeah!' ontlocken. Vandaag zag ik er een.' Volgens Barsky in het verslag in New In Chess, 'de partij van het jaar'. (Volkskrant 18/12, NIC 2021/1)

De populairste Netflix-serie van het moment, *The Queen's Gambit*, is in de armen gesloten als een feministisch sprookje: een jonge vrouw wordt wereldkampioen schaken. En dat in de jaren zestig. En toch is dat eigenlijk niet het opvallendste aan de serie, want dat zijn de sympathieke rollen voor mannen. In standaardverhalen over vrouwen op weg naar de top zijn mannen steevast de slechteriken: ze tonen zich bekrompen, handtastelijk en ronduit afwijzend. *The Queen's Gambit* weet dit soort clichés behendig te omzeilen: mannen zijn net gewone mensen en dat is een verademing in deze tijd van identiteitspolitiek. (Mirjam Janssen, Volkskrant, 4/1)

In Het Parool van 15/1 een artikel van Thomas Sijsma over de nieuwe Nederlandse wereldkampioene (<14 jaar) Eline Roebers. Die legt uit hoe haar hersens werken tijdens een schaakpartij en een bliksemsnelle analyse maakt van de stelling: "Ik heb heel veel informatie in mijn hoofd, maar ik heb er verder geen last van, hoor. Ik kan het

oproepen wanneer ik wil." Schakers worden over het algemeen gezien als geniale denkers, voor Roebers is het logica. Ze legt snel verbanden en denkt met de stukken al veel stappen vooruit. Doet ze een zet met haar favoriete paard of probeert ze met de loper de tegenstander mat te zetten? "Ik weet het niet. Ik zie het gewoon. Alle schaakstukken moeten goed samenwerken. Als ze alleen maar op een vlak staan zonder functie, zijn de stukken zinloos. Elk schaakstuk moet ergens met een reden staan. Anders gaat het mis."

Schaken is misschien wel het belangrijkste in het leven van de scholiere.

"Toen ik jonger was, ging ik soms met vriendinnen mee naar turnen of ballet. Maar dat was het niet voor mij. Schaken is meer aan mij besteed."

"Schaken heeft heel weinig met fysieke capaciteiten te maken, dat trekt me heel erg aan. Je hoeft niet lang te zijn. Het maakt niet uit hoe je eruitziet of hoe sterk je bent. Leeftijd doet er ook niet toe. Het gaat er puur om hoe goed je in schaken bent. Je hoeft er ook niet slim voor te zijn. Inzicht is het enige dat je nodig hebt om een goede schaker te worden. Al zal intelligentie een positieve impact hebben."

Net als Beth Harmon in *The Queen's Gambit* heeft ze geen bord nodig om het te spelen. "Als een les op school saai is, ga ik in mijn hoofd schaken. Dan haal ik een partij terug die ik zelf heb gespeeld en probeer ik te analyseren wat ik beter had kunnen doen. Later controleer ik deze gedachten nog op de computer. Soms zit ik goed, soms zit ik fout."

De Amsterdamse ziet om zich heen steeds minder meisjes. "Vrouwen zijn helaas heel erg in de minderheid in het schaken. Daardoor zijn wij ook minder terug te vinden in de top. Als het competitief wordt, haken de meisjes af. Dat is ongeveer op 12-jarige leeftijd. Dat geldt niet voor mij. Ik vind het alsmat leuker worden."

Haar trainer Robert Ris: "Als meisje ben je een beetje een vreemde in de schaakwereld. Mannen domineren. Maar Eline lijkt daar geen last van te hebben. Ze is sociaal en vriendelijk. Toen ze lessen nam, merkte ik al snel dat ik met een exceptioneel talent te maken had. Dat heeft ze nu definitief bewezen."

De coronacrisis heeft ervoor gezorgd

dat in 2020 weinig nieuwe leden zijn toegetreden tot het internationale grootmeestergenootschap. Mooie prestaties in online-toernooien strelen het ego en zijn soms lucratief, maar kandidaten voor de eretitel hebben er niets aan. Voor de wereldschaakbond FIDE tellen alleen resultaten in klassieke toernooien, die de laatste tijd helaas zelden plaatsvonden.

Toch lukte het de 20-jarige econometriestudent Max Warmerdam om twee van die spaarzame kansen te benutten. Rond de jaarwisseling voldeed hij in de Noord-Italiaanse stad Bassano del Grappa in opeenvolgende toernooien tweemaal aan de grootmeesternorm. Tussen Kerstmis en Nieuwjaar eindigde hij met een score van 6,5 uit 9 op de derde plaats. Nog beter ging het na de jaarwisseling in het tweede toernooi dat hij met 7 uit 9 won.

Op het volgende FIDE congres zal aan hem de grootmeester titel worden toegekend. (Ligterink, Volkskrant 16/1)

In de Volkskrant van 16/1 wordt Jan Timman, die 50 jaar gelden voor het eerst deelnam aan toen nog het Hoogovensschaaktoernooi, geïnterviewd door Rob Gollin. Een van de vragen was, zou u nog meekomen? Timman: 'In de hoofdgroep zeker niet. Daar heb ik de energie niet meer voor. Het begrip van het spel is zeker niet minder geworden, sterker, ik denk dat het doorgronden ervan door het veelvuldig gebruik van de computer juist beter is dan voorheen. Maar die langdurige concentratie kan je op een gegeven moment niet meer opbrengen. Het is zwaar. Zelfs in mijn beste jaren was ik ontzettend moe na een partij. Het denken en de spanning vormen samen een enorme aanslag op je gestel. Iedere schaker kampt ermee. Bij Bobby Fischer, de Amerikaanse wereldkampioen, zag je dat hij in wedstrijden na zo'n zes partijen wat inzakte. Pas verderop in het toernooi herstelde hij weer.'

Over online schaak en de meerwaarde van bordschaak: 'Onlineschaak gaat eerlijk gezegd langs me heen. Het boeit me niet. Het niveau van de partijen is niet bijzonder hoog. Het tempo is te snel. Er is misschien te veel afleiding. Nee, mensen aan het bord, dat is het echte werk, het serieuze werk. Je let bijvoorbeeld op houdingen, op gezichtsuitdrukkingen. Wat dat betreft was Kasparov een open boek. Als hij

zich zorgen maakte, zat hij in opperste concentratie achter het bord. Als hij goed stond, was hij grimassen aan het trekken. Karpov had een pokerface. Daar zag je niks aan.'

En over of het mislopen van de wereldtitel toch nog een frustratie was: 'Ik was twee keer dichtbij, in 1990 haalde ik de finale van de kandidatenmatches en verloor van Karpov, drie jaar later speelde ik tegen hem om de wereldtitel. Daar ging telkens een hele cyclus van wedstrijden aan vooraf. Max Euwe, de enige Nederlandse wereldkampioen, heeft nooit allerlei toernooien hoeven te winnen om zover te komen. Hij werd in 1935 uitgedaagd door Aleksander Aljechin. Dat ik om de titel kon strijden, was al een hele prestatie op zich. Ik heb heel veel sterk bezette toernooien gewonnen. Ik kijk er met tevredenheid op terug, in alle opzichten.'

'Van grasmat tot schaakmat', zo luidde de kop boven een artikel van Nick Tol in de Telegraaf (23/1). Het betrof de voetballer Carel Eiting van Ajax die is verhuurd aan het Engelse Huddersfield Town. Eiting, die het spel van zijn opa leerde, denkt, net als diverse bekende voorbeelden van succesvolle mensen op uiteenlopende vlakken, baat te hebben bij het strategische bordspel. 'Zelf spel ik het alleen voor de lol maar het is natuurlijk logisch dat schaken goed is voor je brein. Er zijn zoveel facetten waar je rekening mee moet houden. Je moet constant scherp zijn en bent alsmat naar manieren aan het zoeken om een opening te vinden. En het helpt je ook zeker om nederig te blijven. Tijdens het schaken besef je hoeveel je niet weet.'

Hans Ree in de NRC (23/1) over 'Bullet en Blitz': 'Bij de opening van het TataSteel toernooi werd aan Alireza Firouzja gevraagd hoe hij zich had voorbereid. Door bullet en blitz te spelen, zei hij. Bullet is de extreme vorm van snelschaak, met een minuut bedenktijd voor de hele partij. De ceremoniemeester Tex de Wit, die behalve humorist ook een sterke schaker is, vroeg verbaasd of Firouzja echt vond dat bullet een goede voorbereiding is op een toptoernooi met klassieke bedenktijd. Firouzja vond van wel. In een artikel op de Russische website chess-news.ru ging Genna Sosonko laatst nog een stapje verder. Niet alleen vluggeren was goed om de schaaktechniek tot een automatisme te maken, ook het kijken naar vlugger-tjes kon volgens hem dat effect al heb-

ben. Zoals aan gemakzuchtige studenten wel eens werd aangeraden om een studieboek dan maar 's nachts onder het kussen te leggen, als ze het niet wilden lezen. Vooral het werk van de duistere filosoof Heidegger was daar geschikt voor.'

De Play Magnus Group, het bedrijf waarvan wereldkampioen Magnus Carlsen mede-eigenaar is, heeft de Alkmaarse uitgeverij Interchess, bekend als uitgever van schaakmagazine New in Chess, overgenomen. 'Het geeft ons rust dat we als relatief kleine uitgeverij nu onderdeel zijn van een groot en goedlopend bedrijf,' aldus Remmelt Otten, de uitgever van Interchess. 'Door een onderdeel te worden van de PMG zullen magazine boeken en jaarboek meer schakers in de wereld bereiken.' (AD 3/2, info New In Chess)

The Queens Gambit is gebaseerd op het in 1983 geschreven gelijknamige boek van Walter Trevis. Zouden zijn hoofdpersonen berusten op toen werkelijk bestaande personen? 'Finding Beth Harmon' aldus de kop boven een artikel hierover in New In Chess 2021/1. Volgens auteur Larry Kaufman zou dit de Amerikaanse schaakster Diana Lanni zijn. Hoewel zij nooit het niveau van Beth Harmon uit boek en film haalde, behoorde zij in 1983 tot de top speelsters van de USA. In 1982 speelde zij op de Olympiade in Luzern (1982) in het Amerikaanse team. Ook haar levenswijze vertoont enige gelijkenis met dat van Beth Harmon. Larry Kaufman zelf zou de inspiratie zijn geweest voor Beth Harmon's eerste trainer Harry Beltik.

Wakschaken in Wageningen, meldde NOSnieuws.nl op 13/2. Guido Soeteman uit Wageningen, ging niet schaatsen maar schaken met zijn vriend Mark Kriebel in het ijskoude water bij de Grebbedijk in Wageningen. Navraag bij Guido leerde dat hij en zijn vriendengroep al langer bezig zijn met zich blootstellen aan koude temperaturen.

"Ik doe dit soort dingen al sinds 2016." Het idee om te gaan schaken kwam

van Guido's vader. "Hij zei voor de grap dat als we toch in het ijs gingen zitten, we net zo goed een potje schaak konden spelen. Dat hebben we toen maar gedaan."

Bestaat er überhaupt iets als doping in schaken? Zeker wel. Er zijn stoffen die de cognitieve vaardigheden lijken te verbeteren: zo is er een studie die suggereert dat Modafinil (eigenlijk een geneesmiddel) helpt om sterker te schaken. Van cafeïne (legaal in normale hoeveelheden) is bekend dat het een positief effect hebben en (andere) energieopwekkende stoffen kunnen helpen om geen fouten door vermoeidheid te maken. Fouten door domheid kunnen dan echter nog steeds en helaas kan ik dat uit persoonlijke ervaring getuigen.

Toen in 2000 aangekondigd werd dat er een dopingreglement voor schaken zou komen besloot ik "nu het nog mag" om eens doping te proberen. Ik ging naar een smartshop, vroeg de verkoper wat zou kunnen helpen bij schaken en zo kwam ik aan pillen met ginseng, guaraná (beiden legaal) en efedrine (staat op de dopinglijst) erin. Bij een vriendschappelijke interland tegen Duitsland probeerde ik het vervolgens uit. Ik merkte zeker het effect: na de partij was ik nog vol energie. Operatie geslaagd! Maar ook patiënt overleden: ik verloor mijn match tegen Thomas Luther met 2-0. De pillen bleken me niet opeens superslim te maken. (Dimitri Reinderman, HDC Media, 13/2)

Een grappig, maar misschien toch ook verontrustend bericht over de Kroaat Antonio Radic, die onder de naam Agadmator een schaakkanaal heeft op YouTube met meer dan een miljoen volgers. Vorig jaar werd zijn account opeens gesloten, maar een dag later kreeg hij het weer terug. Dat ging nog net goed, deze keer.

YouTube gaf geen reden op voor de brute actie, maar onderzoekers die zich in de zaak verdiepten vonden dat ongeveer duizend schaakvideo's van populaire schaakkkanalen door de algoritmes van YouTube waren gebrandmerkt als haatzaaiend. De woorden wit, zwart, aanval en dreiging waren gebruikt en een trendgevoelig algoritme slaat dan alarm. (Hans Ree, NRC, 27/2)

Het afgelopen jaar had Netflix een gigantische hit in handen met *The Queen's Gambit*. En dat smaakt naar meer. De serie gaat naar Broadway, meldt het Amerikaanse vakblad Dead-

line. Het entertainmentbedrijf Level Forward noemt het een 'privilege' dat ze het verhaal mogen vertalen naar een musical. Het is nog niet bekend of er al een cast is en wanneer de musical de planken opgaat. (RTL Boulevard, 8/3)

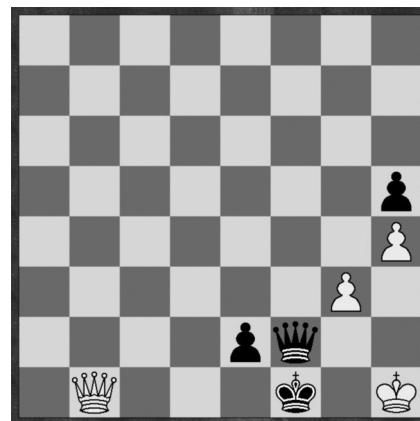
Wat is het sterkste schaakland ter wereld? Lang was het antwoord op die vraag niet moeilijk. Vanaf 1948 was het (op drie jaar Fischer na) steeds een inwoner van de Sovjet-Unie/Rusland die wereldkampioen was. Ook bij de Olympiades was het vrijwel altijd de Sovjet-Unie en later Rusland dat won. De situatie is echter veranderd. Sinds 2007 is er geen Russische wereldkampioen meer en voor de laatste Russische olympiadewinst moeten we zelfs terug naar 2002. Is er dan een ander

land duidelijk het sterkste? Dat ook weer niet. Armenië won de Olympiade in 2006, 2008 en 2012, maar heeft eigenlijk maar één topspeler. China won in 2014 en 2018, maar op papier zijn ze niet beter dan de Russen. Amerika won in 2016 met een sterk maar niet dominant team. Maar dat lijkt te gaan veranderen. De ene topspeler van Armenië, Levon Aronian, heeft namelijk aangekondigd voor Amerika te willen uitkomen. Hij voelde zich (in het land waar de populariteit van schaken vergelijkbaar is met die van als schaatsen hier) niet meer genoeg gesteund door zijn regering. Hij is ingegaan op een (ongetwijfeld aantrekkelijk) aanbod van schaakmaecenas Rex Sinquefeld om in Saint Louis te gaan wonen. En dat betekent dat Amerika het volgende team voor de Olympiade kan opstel-

len: 1. Fabiano Caruana, 2. Levon Aronian, 3. Wesley So, 4. Leinier Domiguez-Perez en als reserve Hikaru Nakamura (momenteel nummer 18 van de wereld). Wat een dreamteam! Maar ook een team waarin alleen de in Japan geboren Nakamura niet eerder voor een ander land uitkwam. Zoals Jon Stewart in 2015 in de sketch "Chess News Roundup" (te zien op Youtube) van The Daily Show al zei: "Amerika wil winnen. We kunnen met veel geduld een eigen team opbouwen met vele jaren hard werken. Maar: vele jaren hard werken. We kopen de nerds gewoon liever." (Reinderman, HDC media, 6/3)

Maar liefst 31 binnensportbonden en belangenorganisaties, waaronder de KNSB, hebben op 15 maart gezamenlijk een brief gestuurd naar minister-president Rutte, minister De Jonge, minister Van Ark en de Tweede Kamer om meer perspectief te vragen voor de zes miljoen sporters die zij vertegenwoordigen. Deze zes miljoen binnensporters, de helft van sportend Nederland, staan door de coronamaatregelen buitenspel.

Dharma Tjiam, directeur KNSB: "Hoeveel veel schaakclubs zelf of in samenwerking met andere clubs online competities houden, doet een substantieel deel van hun leden (jong en oud) niet of zelden mee. Elkaar fysiek achter het schaakbord ontmoeten is heel belangrijk om onze clubs vitaal te houden." (Schaaksite.nl, 16/3)

Dagschaakopgave AD 26/3, zwart, aan zet, wint.

Mevrouw & meneer Meijer wilden een nieuw bed en weer lekker slapen. De Suite maakte het mogelijk.

Mevrouw Meijer: "Ik sliep al jaren slecht en was oververmoeid. In ons nieuwe bed hebben we aan mijn kant FPS-technologie genomen. Verbazingwekkend hoe dat werkt, het is heerlijk. Als ik het aanzet, ben ik snel vertrokken. Ik slaap veel langer achter elkaar en voel me stukken fitter."

kasten op maat uitgebreid programma houten bedden

Voor u gemaakt

Op zorgvuldige wijze ontwerpen we uw bed en matras, steeds weer rekening houdend met uw wensen en omstandigheden. Als voortrekkers in comfortbedden maken wij, zelfs in de twijfelarmaten, uitvoeringen met een verborgen hoog/laag functie. Zo kan uw bed of het bed van uw partner van alle functies en gemakken worden voorzien zonder dat het van het partnerbed is te onderscheiden.

Kasten en slaapkamers

In het verlengde van de bedden ontwerpen we ook complete slaapkamers. Zo kunnen we met ons team zowel uw bed maken als wensen voor kasten en dressoirs vervullen. In de showroom in Moordrecht staan bedden en kasten fraai opgesteld en kunt u kijken in het atelier en bij de productie. Een bezoek is beslist de moeite waard.

Beter ontspannen met geluid

Weldadig en uiterst gewaardeerd zijn onze matrassen met FPS technologie. Subtiële geluidsgolven zorgen voor stimulering van de bloedsomloop. U komt in een diepere staat van ontspanning en slaapt beter. Deze akoestische techniek is een succesvolle toepassing voor mensen die jetlag of stress ervaren, spierklachten of neuropathische pijn hebben, dan wel veel spanning opbouwen, zoals bij de ziekte van Parkinson.

de SUITE
slapen in eigen stijl
showroom en productie: Zuidplaspolderweg 11
2841 DC Moordrecht 0182 375022 www.desuite.nl
di. t/m za. 10.00 uur - 17.00 uur 's avonds op afspraak